

СТАНОВИЩЕ

за дисертацията на

проф. д-р Александър Любенов Гънгов,

Философски факултет, СУ „Св. Кл. Охридски“,

на тема: *Кръговостта във философската логика на континенталната традиция*

за присъждане на научната степен **доктор на науките**

в професионално направление **2.3. Философия**

от проф. д-р Валентин Канавров

Дисертацията е в обем 416 страници, вкл. списък на използваната литература. Чистият текст е 408 страници. Използваната литература е на български, руски, английски и италиански език. Тя е релевантна на съдържанието на дисертацията и достатъчна в изворово, информационно, херменевтично и конструктивно отношение. Дисертацията е придружена от автореферат и съпътстващи документи. Авторефератът в обем 44 страници представя необходимите реквизити на жанра дисертация (теоретично проучване, което формулира, структурира, аргументира и планомерно излага иновативна докторска теза, чието систематично разгръщане съдържа приносни научни постижения), като сбито възпроизвежда нейното съдържание и включва списък с приносните резултати на изследването, списък на цитираната литература и справка за публикациите на дисертанта по темата на дисертационния труд. Съпътстващите документи са пълни според изискванията на закона и другите нормативни документи, които уреждат процедурата по защитата.

Гънгов завършва през 1986 г. висше образование с ОКС „магистър по философия“ в СУ. През 1996 защитава докторат по научната специалност „Логика“ на тема *Философски основания на Декартовата логика*. От 2012 г. е професор по логика във ФФ на СУ. Чете задължителния основен курс по философска логика и други логически и философски дисциплини. Понастоящем е ръководител на катедра „Логика, етика и естетика“ и директор на магистърската и докторантската програми „Философия с преподаване на английски език“. Има редица участия в научни проекти и множество международни и национални философски форуми.

Непременно трябва да отбележа професионалната коректност, ангажираност и последователност на Гънгов. Той избира път на кариерно развитие, който не приключва с професура. Десет години след заемане на академичната длъжност „професор“ Гънгов предлага на университетската и специализираната философска общност своя „голям докторат“. Този факт определено заслужава академичен респект, като се има предвид екзистенциалното, научното, административното и финансовото negliжиране през последните години в България на „големите докторати“, което категорично обезценява значимите теоретични резултати и приравнява интелектуалното битие на учените със суетата и службогонските щения на политици, администратори, чиновници, бизнесмени, спортисти и др.под.

Текстът на дисертацията е организиран във въведение, четири глави и заключение. Главите са добре балансирани и прецизно структурирани в параграфи и подпараграфи, което показва успешна рефлексия върху тематиката и нейното архитектурно теоретизиране. Във въведението тезисно се набелязва основната цел на изследването, а именно демонстрирането на принципа за телеологичната кръговост в качеството му на фундамент на философската логика. Телеологичната кръговост не носи недостатъците на формално-логическия кръг в неговата доказателствена функция, а се транспонира като онтологически кръг и съдържателно-логически кръг, които преследват манифестиране на същинската битийна промяна и най-вече на автентичната безкрайност, вкл. в познавателно и херменевтично отношение. Така се проявява философският характер на логиката отвъд нейното стеснено символно, аксиоматично и доказателствено разбиране. По синтетичен историко-философски и собствено концептуален начин Гънгов посочва основните автори, техните съчинения и основополагащи идеи, които съставляват теоретичното поле на дисертацията. На негова плоскост кристализира предметът на дисертацията, който може да се представи като формална, съдържателна и систематична рефлексия върху принципа *телеологична кръговост* във фундаменталната логическа специфицираност на континенталната философия.

„Телосът се състои в достигане от различните страни на тъждеството на единение и равенство, но **не** и заличаване на различието[...]. Така се оформя телеологична кръговост, в хода на която все по-конкретно, по-пълно и по-адекватно се изявяват истината от гледна точка на епистемологията, Абсолютът, същинската безкрайност и свободата от перспективата на онтологията, както и понятието, разглеждано от логическа позиция. Тези три плана представляват единството на спекулативната метафизика, в която е заложена телеологична кръговост и която може да бъде напълно схваната единствено чрез този принцип“ (с. 15).

В четирите глави на дисертацията систематично се анализира на историко-философски терен функционирането на принципа за телеологичната кръговост, като същевременно се конструktivизира неговото съдържателно разгръщане. Закономерно Гънгов започва с Хегеловата логика, която представя спекулацията като живец на философстването, който изявява динамиката на опосредстваната логическа генеративност. Своеобразно продължение на тази теоретична линия е Гадамеровата херменевтична логика като безкрайно изясняване на смисъла. Втората глава е посветена на Марксовата диалектическа логика, която съдържателно генерира първата плуралистична онтология на социално-историческа плоскост. Третата глава е изградена върху аналитика на трансценденталния вариант на феноменологичната логика на Хусерл. Акцентите са много, като водеща роля има „субективно-обективният статут на идеалната същност“. Четвъртата глава изследва Хайдегеровата феноменологична логика, представена в херменевтико-онтологичен вариант. Прочитът на Гънгов е консистентен от собствената му теоретична позиция. В контекста на обяснението той е напълно релевантен, напр. относно кръговостта на захвърлящото нахвърляне и нахвърлящото захвърляне, скриването и разкриването, тематичното единство на полифонията на фугата и пр. В контекста на проясняването на истината на битието може на български език и през българския език да се търсят модуси на Хайдегеровото разбиране за логос и логика, вкл. откъм смислово генеративната кръговост. Интерес представляват няколко

екскурса, които изказват „странни“, но всъщност предметно легитимни проекции на принципа за телеологичната кръговост.

В заключението на дисертацията се прави изводът, че „телеологичната кръговост [...] обуславя цялостното последващо развитие на философската логика в континенталната традиция“ (с. 398).

Според мен основният теоретичен принос на дисертацията се състои в синтетичното единение на историко-философския и собствено концептуалния начин на демонстриране на принципа за телеологичната кръговост в качеството му на основен конститутивен и архитектурен елемент във функционирането на философската логика в нейната континентална традиция. Наред с него трябва да подчертая, първо, серията иновативни интерпретативни моменти при историко-философското проследяване на функционирането на принципа за телеологичната кръговост на терена на редица фундаментални философски системи и, второ, концептуалното открояване на собствено логическия корпус на телеологичната кръговост.

Проф. Гънгов обобщава приносните моменти на своята дисертация в 7 пункта. Те са внимателно и прецизно формулирани и достатъчно категорично и систематично обосновани в текста.

Кандидатурата на проф. Гънгов отговаря на минималните национални изисквания относно научната дейност, определени в ЗРАСРБ и в Правилника за прилагането му (ППЗРАСРБ) за професионално направление 2.3. Философия в област на висше образование 2. Хуманитарни науки. В материалите по конкурса е приложена детайлна таблица, която удостоверява изпълнението на тези изисквания.

Дисертантът декларира и прилага 11 публикации по темата на дисертацията.

Нямам принципни несъгласия с постановките на дисертацията и публикациите към нея.

В рубриката „Въпроси, забележки и препоръки“ категорично препоръчвам публикуване на текста след необходимата жанрова преработка.

Не съм установил плагиатство в дисертацията и публикациите към нея.

Нямам съвместни научни трудове и участия в научни проекти с проф. Гънгов, но се надявам на бъдещи такива.

Заключение: Като имам предвид хилядолетната история на фундаменталното европейско континентално философстване, успешното вписване на дисертационното изследване в нея, теоретичните приноси на докторанта относно теоретизирането на телеологичната кръговост както по отношение на основополагащи европейски философски доктрини, така и като водещ принцип на континенталното философстване, и далеч отиващите културни, социални и политически проекции на дисертационните резултати, убедено предлагам на уважаемите членове на научното жури да гласуват за успешно защитена дисертацията на **проф. д-р Александър Любенов Гънгов** на тема *Кръговостта във философската логика на континенталната традиция*, като присъдят на Гънгов научната степен „доктор на науките” в професионално направление **2.3. Философия**.

София, 18. 12. 2022 г.

.....
(проф. дфн Валентин Канавров)